

ÚVOD K PRÁCI 7. ročník (11. - 13.3. 2020)

Dobrý den, milí žáci,

posílám Vám práci na přírodopis, kromě učiva i referát a herbář.

Zde jsou pokyny k jejich vypracování:

- 1) učebnice str. 52 - 53 přečíst kapitolu **Ploutvonožci** (zápis již ode mě máte)
- 2) učebnice str. 58 - 63 přečíst kapitolu **Sudokopytníci**
 - přepište si tento zápis do sešitu + nakreslit obrázky str. 58 obr. 185, str. 59 obr. 191, str. 60 obr. 192, str. 62 obr. 200

SUDOKOPYTNÍCI - MOZOLNATCI

ZNAKY:

- ✓ došlapují na celou nohu podloženou pružným vazivovým polštářem
- ✓ domestikováni, chováni pro maso, mléko, kůži nebo trus = používá se jako palivo
- ✓ hrby = zásobárna tuku → dokážou z nich uvolňovat vodu
- ✓ **býložravci** - potravu přežvykují

ZÁSTUPCI:

1. **velbloud dvouhrbý** = **drabař** - žije i ve volné přírodě (poušť Gobi)
2. **velbloud jednohrbý** = **dromedár**
3. **lamy** - vlna z lamy = **alpaka**, obrana - plivají

SUDOKOPYTNÍCI - NEPŘEŽVÝKAVCI

ZNAKY:

- ✓ jednoduchý žaludek a potravu nikdy nepřežvykují
- ✓ mohutné a prohnuté špičáky, které vypadají jako kly

ZÁSTUPCI:

1. **prase divoké** = **divočák** = „černá zvěř“
 - předek prasete domácího
 - samec = kanec nebo kňour
 - samice = bachyně
 - mlád'ata = selata nebo podsvinčata (pruhovaná)
 - všežravec - potravu si vyhledává čenichem
2. **prase domácí**
 - zavalité tělo
 - chováno pro: maso, tuk, vnitřnosti, štětiny, kůži (vepřovice)
3. **hroch obojživelný**
 - nejnebezpečnější zvíře Afriky
 - lysé zavalité tělo se širokou tlamou
 - je přizpůsoben životu ve vodě (plovací blány, uzavíratelné ušní a nosní otvory)
 - býložravec - živí se trávou, kterou spásá na břehu

SUDOKOPYTNÍCI - PŘEŽVÝKAVCI

ZNAKY:

- ✓ býložravci - potravu přežvykují
- ✓ složený žaludek ze 4 částí:
 1. bachor
 2. čepec → předžaludek
 3. kniha
 4. slez
- ✓ trhají a polykají **velké kusy** potravy → **bachor** a **čepec** → zpět do **dutiny ústní**, kde se potrava znovu důkladně přežvýká → **kniha** a **slez**

DĚLENÍ:

1. **s rohy** - turovití (kráva)
2. **s parohy** - jelenovití (jelen, srnec)
3. **s parůžky** - žirafy

PŘEŽVÝKAVCI S PAROHY - JELENOVITÍ

ZNAKY:

- ✓ samci mají **parohy** = produkt kosti → každoročně je shazují a obnovují → slouží k vzájemným soubojům o samice

ZÁSTUPCI:

1. jelen evropský

- samice = laň, mládě = kolouch
- říje = je období, kdy samice mohou zabřeznout

2. srnec obecný

- náš nejhojnější kopytník
- obřitek = zrcátko
- samice = srna, mládě = srnče

3. daněk evropský

- parohy mají lopatovitý tvar
- samice = danělka, mládě = danče

4. los evropský

- největší jelenovitý
- parohy mají lopatovitý tvar

5. sob polární

- parohy mají i samice
- ✓ **srnci, jeleni a daňci** jsou lovná zvěř

S PAROHY - TUROVITÍ

ZNAKY:

- ✓ obě pohlaví mají na hlavě **rohy** = produkt kůže = rohoviny → jsou duté, trvalé - rostou po celý život

ZÁSTUPCI:

domácí a hospodářská zvířata: chovají se především pro maso, mléko, ovce vlnu

1. tur domácí

- předek pratur
- samice = kráva → mléko se tvoří v mléčné žláze ve vemenu, které je zakončeno struky
- mládě = tele, samice, která neměla ještě tele = jalovice
- samec = býk, vůl = vykastrovaný býk

2. ovce domácí

- rohy jsou zatočené a na povrchu vroubkované
- samci - berani, samice = bahnice, mládě = jehně
- chovají v horských oblastech, kde se přes léto pasou na loukách

3. koza domácí

- rohy většinou jen srpovitě zahnuté
- „kozí brada“
- dnes: kozí farmy

ve volné přírodě a zoologických zahradách: bizoni, zubři, mufloni, antilopy a gazely

S PARŮŽKY - ŽIRAFOVITÍ

ZÁSTUPCI

1. žirafy

- ✓ nejvyšší živočichové planety: dlouhé končetiny a dlouhý krk → mohou spásat listy vysoko ve větvích stromů (akácie)

2. okapi

- ✓ hnědé s pruhy na nohách

JAK VYTVOŘIT HERBÁŘ

Herbář musí obsahovat nejméně 10 položek – rostlin a 5 listů – dřevin.

Existuje několik přístupů, jak herbář vytvořit.

Můžeme se snažit o zastoupení druhů rostlin z co nejrozmanitějšího prostředí (zahrada, okolí rybníka, louka, skalnaté prostředí, okraje polí, výslunné stráně, různé typy lesů, rumiště, skládky, písčité půdy, staveniště,.....).

Je možné také pojmout vytvoření herbáře bylin daného území (např. s názvem „Byliny Bezručova údolí“).

JAK SBÍRÁME ROSTLINY PRO HERBÁŘ:

Rostliny sbírej celé, bez kořenů nejlépe ve fázi kvetení. Ze stromů sbírej tenké větvičky s listy, případně s květy. Trávy sbírej ve fázi kvetení. Netrhej zbytečně mnoho rostlin. Vždy si запиš, kdy a kde jsi rostlinu našel.

Nesbíráme druhy pěstované (okrasné a šlechtěné) v parcích a zahrádkách a v přírodních památkách a přírodních rezervacích. Šetříme prostředí, ve kterém se pohybujeme. Rostliny sbíráme zásadně v době květu.

Sbíráme jenom druhy rostlin, které nejsou chráněné zákonem (zejména ne orchideje). Vyhýbáme se pokud možno i jedovatým druhům.

Již při sbírání rostlin v terénu je důležité znát druh rostliny, kterou chceme použít do herbáře. Je proto vhodné používat při sběru obrázkový atlas rostlin (nemusíme se zabývat složitým určováním druhů podle klíče a podobně.) Volíme skutečně raději známé druhy.

Volíme rostlinu adekvátně k velikosti podkladového papíru. Sbíráme pokud možno rostlinu celou (zejména listy a květy, popř. květenství). Netrháme jen konce stonků. Vybíráme jen takové rostliny, které nemají nevýhody, pro které se nám budou špatně zpracovávat (velké květy nebo květenství, dužnatý stoněk, silný kořen).

Rostliny ke sběru nemají být zaprášené, mokré, výrazně poškozené okusem a nemají mít v kořenech půdu.

ÚPRAVA ROSTLIN, SUŠENÍ A LISOVÁNÍ :

Pro lisování a sušení si připravíme vhodný papír. Nejrozšířenějším materiálem je novinový papír, který však v některých případech uvolňuje tiskařskou čerň.

Nepoužíváme lesklé (voskované) a tenké papíry (např. řada letákových nebo katalogových papírů). Než začneme rostliny ukládat k vysušení, nesmí být rostliny mokré či příliš vlhké, aby nedošlo k jejich pozdějšímu plesnivění.

Rostlinu do vrstev papíru vkládáme s velkou pečlivostí. Dbáme na to, aby se listy nebo květy rostlin nepřekrývaly, a aby nevyčnívaly z obrysu sušícího papíru. Pokud je rostlina příliš velká, je možné ji zlomit do tvaru písmene V. Dobře uloženou rostlinu pak různým způsobem zatížíme. Nelisujeme raději více rostlin nad sebou!

Rostliny je ideální sušit na teplém místě (podkroví, půda nebo balkón). Doba lisování a sušení je závislá na druhu rostliny a jejím místě výskytu. Většinou bylin postačuje doba 10-ti dní. Po 3 dnech se doporučuje rostliny přeložit (vyměnit savé papíry).

UMÍSTOVÁNÍ NA PODLOŽKU:

Vysušené a vylisované rostliny lze umístit na čtvrtku formátu A4.

Lepení: na několika místech - průhledné lepící pásy (izolepa).

POPIS POLOŽKY:

Každá herbářová položka musí být označena etiketou. **Umístujeme ji přilepením do pravého dolního rohu podkladového papíru.**

Všechny listy lepíme lícovou stranou a jeden list 1 obráceně.

ŠTÍTEK - TABULKA:

Název český	
Název latinský	
Čeľad'	
Místo sběru (lokalita)	
Stanoviště	
Datum sběru	
Sebral	

Referáty zadání 7. ročník - rostlinné čeledi

Rostliny se dají třídit různě. My ve škole budeme probírat, jaké rostliny najdeš v lese, na zahradě, v parku, na louce ... Jaké rostliny rostou na jaře, v létě, na podzim.

Vaším úkolem bude popsat znaky vybrané čeledi, vybrat si 1 či více rostlin a ty popsat, např. kde roste, jak vypadá, kdy kvete, zda má pro člověka nějaký význam. Jak to pojmeš, nechám na tobě.

POKYNY: referát bude psaný na čisté A4, bude **psán ručně**, rozsah práce: počet **řádků 45 + obrázek** (nakreslený nebo vytištěný), **literatura** popř. internet (použij 2 zdroje a po té uveď - např. J. Dvořák (autor), Rostliny břízovité (název knihy), Albatros (nakladatelství), Praha (místo vydání), 2017 (rok vydání), internetový odkaz - stránky <http://rostliny.naturfoto.cz/rostliny-celed/violkovite-violaceae.html>)

1. strana - úvodní: nahoře: název školy, uprostřed: téma, dole vlevo: třída, dole vpravo: příjmení a jméno
2. - 3. strana: tvoje práce a pod ní uvedené zdroje viz. pokyny

amarylkovité	Brzybohatý
bobovité	Češka
brukvovité	Felgenhauer
brutnákovité	Fric
makovité	Halada
miříkovité	Illéš
hluchavkovité	Lecjaks
lipnicovité	Lev
růžovité	Lísa
hvězdnicovité	Pazdera
liliovité	Poláček
lilkovité	Seeman
hvozdíkovité	Zajden
břízovité	Žilka
jitrocelovité	Žižka

kaktusovité	Farbárová
leknínovité	Ivanynjuková
merlíkovité	Králová
kosatcovité	Pokorná
třezalkovité	Šemberová
vrbovité	Špundová
zimolezité	Šťastná
břízovité	Zdrůbecká
prvosenkovité	Kováčová
vřesovcovité	